ליטל דוברוביצקי

הכר את המומחה

בתיקים רבים, בתי המשפט לענייני משפחה ממנים מומחים במגוון תחומים ● מתי ממנים מומחה, מי משלם את שכר טרחתו והאם ממצאיו ניתנים לערעור? ● מדריך

השימוש במומחים בבתי המשפט לענייני משפחה הוא נפוץ ומקובל – הן בעניינים כלכליים או רכושיים שבהם מתמנים רואי חשבון להערכת שווי הזכויות העסקיות וכן אקטואר להערכת שווי הזכויות הסוציאליות; הן בעניין נכסי מקרקעין שבהם מתמנה שמאי מקרקעין להערכת שווי הנדל"ן (פרטי או מסחרי); הן בעניין קביעת הסדרי המשמורת והראייה של ההורים עם הילדים שבהם מתמנה עובד סוציאלי או פסיכולוג (ולעיתים אף פסיכיאטר), בהתאם למורכבות ההערכה הנדרשת; והן בעניינים רפואיים (כגון: במקרה של מחלוקת על הכשירות לעבוד) שבהם מתמנה רופא תעסוקתי.

"בפועל", מסבירים עו"ד פיני אביב, בעל משרד המתמחה בדיני משפחה ועו"ד רינת מדג'ר ממשרדו, "בית המשפט הוא הממנה את המומחה ביוזמתו או לבקשת/הסכמת בעל דין. כפועל יוצא מכך, אין הצדדים יכולים להביא חוות דעת מטעמם, ורק במקרה בו בית המשפט מסרב למינוי המומחה, קמה להם הזכות לבקש מינוי מומחה מטעמם. זאת בשונה מהליכים אזרחיים רגילים, בהם אין מניעה לכך שבעל דין יביא חוות דעת מטעמו, וכאשר קיימות חוות דעת סותרות, יכול בית המשפט למנות מומחה מטעמו".

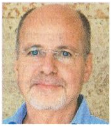

עו"ד פיני אביב (בתמונה): "כשביהמ"ש נוכח שנפלו ליקויים מהותיים בעבודת המומחה, הוא רשאי לסטות מממצאיו ואף להחליפו"

חוות דעת המומחה יכולה להיות מכרעת בתיק, מאחר שלרוב בית המשפט נוטה לאמץ את ממצאיה, ולכן חשוב להכיר את הכלים העומדים לרשות בעל דין, לפני ואחרי מינוי המומחה וקבלת חוות דעתו.

■ מתי בית המשפט לא יאמץ את ממצאי חוות הדעת?

לדברי עו"ד אביב, אם נוכח בית המשפט שיש ליקויים מהותיים בעבודת המומחה, הוא רשאי לסטות מממצאי חוות הדעת ואף להורות על מינוי מומחה אחר, אם כי הדבר נעשה בנסיבות חריגות בלבד.

כך, למשל, באחד המקרים פסל בית המשפט חוות דעת שהגיש רואה חשבון שמינה לצורך הערכת שווי חברה. באותו המקרה קיבל המומחה נתונים חדשים מאחד הצדדים – במסגרת שאלות הבהרה שהוגשו לו לאחר מתן חוות הדעת הראשונה – ללא ידיעת הצד השני ובית המשפט – וכתוצאה מכך, ערך הערכה מחודשת השונה מההערכה הראשונה.

פרופסור, לאן אתה עף? יש לך מטופלים!
מצטער, זקוקים לי בבית המשפט!
מרפאת מומחים

איור: גיא מורד

■ במה חשוב להתמקד בעת מינוי המומחה?

חשוב לדאוג שיתמנה מומחה בעל ניסיון ויכולת לתת מענה בתחום הרלוונטי. יש גם לתת את הדעת לכך שהמומחה הוא זה שיטפל בבדיקת העניינים הנדרשים. כמו כן, בשעה שמדובר בבדיקת פעילות עסקית, מן הראוי לבקש מינוי של רואה חשבון חקירתי שלרוב הינו בעל ניסיון רב יותר באיתור רכוש שהוסתר או הוברח.

בנוסף, יש להקפיד על כך שיינתנו למומחה, על ידי בית המשפט, הוראות ברורות כיצד עליו לפעול, ומנדט רחב שיאפשר לו להעמיק בבדיקתו ולקבל שיתוף פעולה מלא של הצדדים. יש להסמיכו לפנות במישרין לקבלת מידע מצדדי ג' שבידם מידע ומסמכים החשובים לחוות הדעת.

במקביל, יש לוודא שאין למומחה כל היכרות מוקדמת עם הצדדים, או כל נגיעה, ישירה או עקיפה – עימם או עם חברות שבשליטתן.

בטרם הודעת בית המשפט על המינוי, צד או בא כוחו יכול להתנגד למינוי מומחה מסוים אם היה להם ניסיון שלילי עימם.

■ איך משולם שכר המומחה?

לרוב, שני הצדדים נושאים בשכר טרחתו של המומחה. עם זאת, כשיש פערי כוחות בין הצדדים (למשל מצב שבו הבעל הוא המפרנס העיקרי ובעל היכולות הכלכליות, בעוד האישה תלויה בו), ניתן לעתור לחיוב אחד הצדדים לתשלום מלא עד לקבלת ההכרעה הסופית של בית המשפט.

■ האם הצדדים חייבים לשתף פעולה עם המומחה?

הצדדים מחויבים לשתף פעולה עם המומחה ולחשוף בפניו את כל המידע והמסמכים שיבקש. צד סרבן או מסתיר מידע ומסמכים מהמומחה עלול להסתכן בכך שהמומחה יראה בו כמי שמתחמק או מטעה.

■ מה זכויות בעלי דין מול חוות דעתו של המומחה?

כל בעל דין יכול להפנות למומחה שאלות הבהרה בעקבות הגשת חוות הדעת, ובאמצעותן ניתן לגרום לכך שהמומחה ישנה את ממצאיה. "בנוסף", מציין עו"ד אביב, "ניתן לבקש את חומר הגלם ששימש את המומחה בהכנת חוות דעתו".

כל צד גם רשאי להזמין את המומחה להיחקר על חוות דעתו בבית המשפט, מה שמאפשר לעמת את המומחה עם טעויות או ליקויים ולחשוף אותם, באופן שיגרום לבית המשפט לסטות מהממצאים או להורות למומחה לעדכן את חוות דעתו לאחר עריכת בדיקות מעמיקות נוספות.

מחוץ לפרוטוקול | מי חזרה מארה"ב, מי כיהן במקסיקו ואילו אירועים יתקיימו בקרוב

ירביצו תורה: עוה"ד שלומית בקרמן־אפרתי ושלי פיירשטיין־טייאר יובילו יום עיון שיתקיים בלשכת עוה"ד בתל־אביב ב־18 באוקטובר ויעסוק במנגנונים החדשים שיצר המחוקק לאחרונה כחלופה למינוי אפוטרופוס ● ערב עיון מטעם מחוז תל־אביב בלשכת עוה"ד, בנושא נאמנויות במקרקעין ככלי להעברה בין־דורית, יתקיים ביום ראשון הקרוב בבית התנועה הקיבוצית. את ערב העיון מרכזים עוה"ד רני שורץ ועמית גוטליב ● פורום החברות הציבוריות של ארגון היועצים המשפטיים הפנימיים (ACC), ומשרד גולדפרב זליגמן יקיימו מחרתיים כנס שיעסוק בחוק חדלות פירעון החדש. הדובר המרכזי בכנס יהיה פרופ' דוד האן, הכונס הרשמי לשעבר ● ד"ר אייל ברסלר שימש כסגן יו"ר הוועדה לקניין רוחני במדינות מתפתחות בכנס AIPPI העולמי שהתקיים בספטמבר בקנקון, מקסיקו.

מינויים: ד"ר דב סולומון מונה לעמוד בראש החטיבה למשפט מסחרי במרכז האקדמי למשפט ולעסקים.

מצטרפים: עו"ד ד"ר ורה שיכלמן חוזרת לשלוחה הירושלמית של משרד עו"ד אפרים אברמזון ושות', אחרי שסיימה דוקטורט בארה"ב. למחלקת דיני עבודה של המשרד בתל־אביב מצטרף עו"ד שחר שגב ● עוה"ד שרון מדל־ארצי הצטרפה למשרד פישר בכר חן וול אוריון כשותפה וראשת המחלקה למשפט סביבתי.

הנצחה: ראש לשכת עוה"ד לשעבר, עו"ד דורון ברזילי, השתתף באחרונה בטקס לקריאת רחוב ע"ש אביו, עו"ד אברהם ברזילי, שכיהן בין היתר כפקיד שומה אשקלון ברשות המסים במשרד אוצר, ועסק בעריכת דין ובגישור.

עו"ד שלומית בקרמן־אפרתי

צילומים: ריבלס, רותם פריד